

**teatr polski
bydgoszcz**

materiał konferencyjny

Joël Pommerat

Kopciuszek

reżyser

Łukasz Gajdzis

19 czerwca 2018

Bydgoszcz

pokaz przedpremierowy
21 czerwca godz. 11.00

premiera
21 czerwca godz. 17.00
Duża Scena TPB

Terminy popremierowe spektaklu:

22 czerwca godz. 18.00

23 czerwca godz. 17.00

24 czerwca godz. 11.00

spektakl przeznaczony dla osób powyżej 10. roku życia

Joël Pommerat

Kopciuszek

reżyseria i tłumaczenie

Łukasz Gajdzis

dramaturgia

Daria Sobik

scenografia i kostiumy

Łukasz Błażejewski

muzyka

Daniel Pigoński

wideo

Jakub Hader

reżyseria świateł

Robert Łosicki

choreografia

Dorota Furmaniuk

inspicjent

Adam Pakieła

występują

Antonina Choroszy - Narratorka

Katarzyna Figura - Macocha

Dagmara Mrowiec-Matuszak - Wróżka

Emilia Piech - Kopciuszek

Michalina Rodak - Siostra Mała

Marian Jaskulski - Król

Michał Surówka - Książę

Jakub Ulewicz - Ojciec

Marcin Zawodziński - Siostra Duża

Tykający zegarek Kopciuszka nakazuje myśleć jej o zmarłej matce. Jeśli przestanie to robić, nawet na moment, matka na pewno odejdzie. Patrzy więc na zegarek, ustawia budzik i myśli.

W tle słyhać podekscytowaną Macochę, która opowiada córkom o swojej wizycie w sklepie, gdzie jej figura, uroda i wdzięk po raz kolejny zostały docenione. Podobno zaczyna ją to nudzić. W pokoju Kopciuszka siedzi jej ojciec, stary wdowiec, który postanowił na nowo odnaleźć szczęście w szklanym i nowoczesnym domu Macochy. Teraz odpala kolejnego papierosa wbijając nieobecny wzrok w ścianę. Słyhać trzask, ale to nic takiego. To tylko ptaki rozbijające się o ściany szklanego domu.

Francuski dramaturg Joël Pommerat sparafrazował znaną na całym świecie baśń braci Grimm, czyniąc z niej błyskotliwą opowieść o dojrzewaniu, godzeniu się ze stratą i walce o własne poczucie wartości. Kopciuszek, by osiągnąć szczęście, nie musi już wychodzić za księcia. Nie zamieszka w pałacu, choć zapewne – będzie żyć długo i szczęśliwie. Nim to się jednak stanie, musi pogodzić się ze śmiercią swojej matki. Pommerat w sposób bezkompromisowy porusza się po terenach nieprzetartych podejmując szczery i otwarty dyskurs z młodzieżą. Tematy takie jak śmierć, czy przechodzenie przez proces żałoby to wciąż tematy tabu, a poruszanie ich musi wiązać się z przekraczaniem pewnych granic.

Spektakl w reżyserii Łukasza Gajdzisa to błyskotliwa, rodzinna opowieść o dojrzewaniu i wchodzeniu w relacje, o znaczeniu dialogu i chęci milczenia, w końcu – o postrzeganiu siebie przez pryzmat własnych doświadczeń, które nigdy nie przestają zaskakiwać.

W „Kopciuszku” występują aktorzy Teatru Polskiego w Bydgoszczy: Emilia Piech, Michalina Rodak, Marian Jaskulski, Jakub Ulewicz, Marcin Zawodziński oraz Dagmara Mrowiec-Matuszak i Michał Surówka, którzy dołączyli w ostatnim czasie do zespołu TPB. Zaproszenie do udziału w projekcie przyjęła aktorka filmowa i teatralna, Katarzyna Figura, od kilku lat związana z Teatrem Wybrzeże w Gdańsku.

(Nie)mniejsza żałoba

fragment tekstu z programu spektaklu „Kopciuszek”

W momencie, w którym dziecko traci najbliższą dla siebie osobę najłatwiej jest pokusić się o kłamstwo. Mamusia zasnęła, odpoczywa, niebieskim balonem poleciała do nieba. W momencie, gdy dziecko nie może poznać prawdy dotyczącej wydarzenia, które go dotyczy, odbieramy mu podstawowe prawo do budowania własnej tożsamości. Barwna opowieść o dalszym życiu wśród ptaków i owadów wydaje się bardziej atrakcyjna i zdecydowanie łatwiejsza do zaakceptowania. Przedstawianie łagodniejszej wersji rzeczywistości ma ustrzec najbliższe osoby przed cierpieniem związanym z odbiorem świata takim, jakim jest. Brak w końcu pozostanie brakiem, nieważne jak się go wytłumaczy.

(...)

„Powiem mu to, gdy nastąpi odpowiedni moment”, „dowie się, gdy dorośnie”, „wszystko w swoim czasie”. Wyznaczając punkt graniczny fałszywej opowieści łatwiej jest uwierzyć w słuszność kłamstwa. Usprawiedliwianie własnego postępowania pozwala w nieskończoność przeciągać zmyślenia zastępujące trudne tematy. Nie chodzi przecież o samo kłamstwo, a tylko „stosowne” przygotowanie do prawdy. Wiek lub dojrzałość emocjonalna ma determinować wiedzę na temat rzeczywistości. Rodzic, który sam zmaga się z bolesną stratą, często przekłada własne zachowania na odbiór dziecka, zapominając o tym, iż percepcja kilkulatek znacznie różni się od racjonalnego myślenia dorosłych. W wieku od 2 do 5 lat człowiek nie jest w stanie zrozumieć nieodwracalności śmierci, od 5 do 8 lat postrzega ją w kontekście kary za złe zachowanie. W zamyśle dorosły chce chronić dziecko przed bólem. Zdając się na fikcyjną historię nieświadomie jednak zrzuca z siebie odpowiedzialność opowiadania o nieuchronności śmierci, za którym piętrzą się góry niewygodnych pytań. Bywa ukryty za ścianą stworzonej naprędce bajkowej fabuły, która w założeniu ma pomóc dziecku, lecz w zasadzie tylko odsuwa problem w czasie.

Jednak co dzieje się z emocjami dziecka? Utrata bliskiej osoby powoduje także utratę części osobowości. Dziecko przeżywa żałobę podobnie jak dorośli, kiedy więc zostanie mu odebrane prawo do bólu spowodowanego śmiercią – nie znajdzie sposobu na zbudowanie swojej nowej tożsamości. Według Williama J. Wordena istnieją cztery zadania żałoby, które warunkują możliwość pogodzenia się ze stratą. Pierwszy etap to uświadomienie sobie nieodwracalności następującej zmiany, kolejne wiążą się z akceptacją i przystosowaniem do nowej sytuacji. Końcowy okres żałoby ma spowodować wycofanie swoich emocji w myśleniu o osobie zmarłej. Nie jest to możliwe, gdy funkcjonuje ona ciągle w fałszywej opowieści.

Księżę, jedna z postaci w *Kopciuszku Pommerata*, od dziesięciu lat czeka na telefon od nieżyjącej dawno matki. Ojciec chłopca przez cały ten czas utrzymuje, iż strajk na kolei uniemożliwia jej powrót. Słuchając historii o wiecznie czekającej na opóźniony pociąg matce dziecko nie jest w stanie przepracować swoich bolesnych doświadczeń, jedyne, co dostaje to złudną nadzieję na powrót rodzica. Tymczasem zetknięcie się dziecka z tematyką śmierci pozwala zaakceptować mu realność tego zjawiska. Doświadczenie straty, mimo nieodłącznego od niej cierpienia i żalu, stanowi istotny element w budowaniu własnej osobowości. Dziecko dostrzega zamierającą zimną roślinność, słyszy ciężki oddech starego psa, który niedługo umrze, jest świadkiem codziennego umierania. Niemiecki filozof – Erich Fromm utożsamiał strach przed śmiercią z lękiem dotyczącym utraty tego, co zgromadziło się w życiu. Młoda osoba pozbawiona jest tego bagażu, przy czym zadanie rodzica wydaje się jeszcze trudniejsze – musi w końcu zrozumieć emocje dziecka, przestając projektować własne wyobrażenia na ten temat. Literatura teoretyczna może w tej kwestii snuć najrozmaitsze rozważenia, jednak dopiero prawdziwa rozmowa jest w stanie pokazać skalę tego problemu.

Zakończenie sezonu 2017/2018

ponad 30 000 widzów

Teatr powinien być otwarty, dostępny, polifoniczny. Mówiący wieloma głosami – dla wielu. Wsłuchujący się w potrzeby mieszkańców i próbujący na nie odpowiadać – to podstawowe założenia sezonu 2017/2018 i całego programu dyrektora Łukasza Gajdzisa. Teatr Polski w Bydgoszczy rozszerzył dotychczasową formułę teatru i położył silny akcent na repertuarową różnorodność. Idea teatru publicznego wyraża się przede wszystkim w swobodnym dostępie każdego widza do teatru, a szeroki wybór spektakli powinien uwzględniać rozmaite potrzeby, preferencje i predyspozycje odbiorcze. Zakładana różnorodność zwraca się w otwartym podejściu do gatunków, dotykaniu wielu tematów i problematyk, czy zapraszania do współpracy młodych, interesujących twórców oraz spektakli gościnnych z całej Polski. Podjęcie się tak bogatego w tematyki i formy repertuaru wyznacza kolejny, równie istotny cel – zachowanie wysokiej jakości artystycznej sztuk, które Teatr oddaje mieszkańcom miasta.

W sezonie 2017/2018 Teatr Polski zrealizował 6, zróżnicowanych tematycznie i skierowanych do wielu grup odbiorców, premier:

„Beksińscy” w reż. Michała Siegoczyńskiego (premiera 25 listopada)

„Komedia omyłek” William Shakespeare w reż. Jeana-Philippe’a Salério
(premiera 29 grudnia)

„Maria Antonina. Ślad Królowej” pilgrim/majewski w reż.
Wojciecha Farugi (premiera 17 lutego)

„Balladyna. Wojna wewnętrzna” Juliusz Słowacki w reż.
Justyny Łagowskiej (premiera 6 kwietnia)

„Sprzedawcy bajek” Maria Wojtyszko w reż. Jakuba Krofty (premiera
11 maja)

„Kopciuszek” Joël Pommerat w reż. Łukasza Gajdzisa (premiera 21 czerwca)

Potwierdzeniem polifoniczności repertuarowej była ubiegłoroczna edycja **Festiwalu Prapremier** (13-22 października), któremu towarzyszyło przewrotne hasło **„Prapremiery Nie/chciane”**. Teatr Polski oddał w ręce bydgoszczan **11 najciekawszych spektakli z całej Polski**. W kolejnych miesiącach zaproszone zostały spektakle gościnne, reprezentujące różne formy scenicznej ekspresji:

„Robinson Crusoe” (Baj Pomorski, Toruń) Zbigniew Lisowski wg Daniela Defoe, reż. Zbigniew Lisowski

„Ewelina płacze” (TR Warszawa), reż. Anna Karasińska

„Żelazne waginy” (Pożar w Burdelu, Warszawa), reż. Michał Walczak

„Kwartet” Bogusław Schaeffer, reż. Mikołaj Grabowski

„Kopciuszek” (Baj Pomorski, Toruń), reż. Ireneusz Maciejewski

„Oriana Fallaci, Chwila, w której umarłam” Remigiusz Grzela, reż. Ewa Błaszczyk

„Danuta W.” (Teatr Polonia) Danuta Wałęsa w opracowaniu Piotra Adamowicza, reż. Janusz Zaorski

„Milczenie syren” Michał Pepoł, Magdalena Cielecka

Ponadto, Teatr Polski zrealizował liczne działania edukacyjne – premiery studenckie, premiery belferskie, warsztaty do spektakli. Kontynuowano również trzyletni projekt Struktury Kultury, który jest częścią ogólnopolskiego programu Bardzo Młoda Kultura (2016-2018), promującego i dotującego działania z zakresu edukacji kulturowej. Organizatorem programu jest Narodowe Centrum Kultury w Warszawie, a koordynatorem w województwie kujawsko-pomorskim jest Teatr Polski w Bydgoszczy. To już trzecia i ostatnia edycja programu grantowego, w ramach którego dofinansowanie otrzymały przedsięwzięcia opracowane przez tandemy – przedstawicieli oświaty i kultury, którzy wspólnie realizują własne nowatorskie projekty.